

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Brno 2010

Soňa Štětínová

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

EMO jako subkultura dnešní mládeže

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
Mgr. Petr Sýkora

Vypracovala:
Soňa Štětínová

Brno 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma EMO jako subkultura u dnešní mládeže zpracovala samostatně a použila jsem literaturu uvedenou v seznamu použitých pramenů a literatury, který je součástí této bakalářské práce.
Elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné.

V Kačici dne 12. dubna 2010

.....

Děkuji Mgr. Petru Sýkorovi za vedení mé práce, cenné rady a připomínky. Svým blízkým děkuji za podporu, pomoc a hlavně trpělivost. Velký dík patří také respondentům, kteří se mého výzkumu zúčastnili a dali mi možnost nahlédnout do svých životů.

Úvod	5
1. Charakteristika adolescence	7
1.1. Fyzické změny	9
1.2. Psychické změny	10
1.3. Vztah k sobě	12
1.4. Vliv rodiny na dospívající jedince	13
1.5. Adolescence a vrstevnická skupina	15
1.5.1 Školní třída	16
2. Kultura a subkultura	18
2.1. Vybrané subkultury současné mládeže	20
Skinheads	20
Hooligans	21
Punk	21
Skate-freaks (Skejťáci)	22
Gothic	22
Scene styl	23
Disco	23
3. Problematika EMO subkultury	24
3.1. EMO jako hudební a životní styl	24
3.2. Rizika příslušnosti k EMO subkultuře	25
3.3. Virtuální svět jako součást životního stylu EMO	27
4. Postoje a názory příslušníků EMO subkultury	29
4.1. Metodologická východiska	29
4.2. Rozhovory s příslušníky emo subkultury	30
4.3 Analýza a interpretace rozhovorů	32
Závěr	34
Anotace	36
Abstraction	36

Klíčová slova	36
Keywords	36
Resumé	37
Použitá literatura	38
Přílohy	
Návrh otázek pro rozhovor	40
Přepis rozhovorů	40
Obrazová příloha	49

Úvod

Charakteristika adolescence není jednoduchou záležitostí. V této vývojové etapě lidského života probíhá množství procesů, které začínají fyzickými změnami vzhledu adolescenta, pokračují přes změny v psychice, uvažování, způsobu myšlení, nahlížení na sebe sama a prožívání adolescenta. V průběhu období dospívání se adolescent osamostatňuje od rodičů, od kterých přebírá primární vzorce chování, začleňuje se do společnosti (dalším socializačním činitelem po rodině je škola a vrstevníci), připravuje se na svou budoucí kariéru a stává se plnohodnotným členem společnosti.

Domorodé společnosti adolescenci jako samostatné vývojové období zcela vypouštějí a z dítěte se formou rituálů a iniciačních procesů stávají rovnou dospělí členové společnosti, kteří plní úkoly vyžadované společností. Dělo se tomu tak i v zemích nyní označovaných za vyspělé, ale nikoli formou rituálů, ale formou společenského tlaku, kdy dítě bylo nuceno již od brzkých let pracovat a pomáhat v domácnostech. S rozvojem moderní společnosti je kladen stále větší důraz na vzdělání a adolescence je vyzdvižena jako samostatné vývojové období, ve kterém dochází ke vzdělávání a učení adolescenta. Dospívající tak má více prostoru a času rozvíjet sebe sama a své schopnosti, porovnávat se se svými vrstevníky. (Macek, 2003)

Vrstevníci a vrstevnická skupina nabývá v období adolescence na významu. Adolescenti, kteří se snaží názorově vymezit, hledají svou referenční skupinu, ke které chtějí patřit a svou příslušnost k této vybrané skupině dávají najevo svým účesem, výběrem oblečení a prosazování jejich názorů často stojících v opozici s názory dospělých.

Během několika posledních let se objevilo několik názorově odlišných subkultur mládeže jako např. punk, graffiti, skate, emo, disco, vampire. Většina těchto subkultur je ovlivněna hudbou, hudebním průmyslem a každá z těchto subkultur tak upřednostňuje jiný druh hudby. Texty punkových písní upozorňují na politické nešvary ve společnosti, hiphop preferovaný „skejťáky“ je především o názorové svobodě, disco je především taneční hudba, vampire je typický temnotou a emo klade důraz na citové prožívání. S každou subkulturou jsou spojeny i negativní vlivy, které mohou, ale nemusí adolescenta negativně ovlivnit a narušit jeho vývoj, např. se „skejťáky“ je spojováno nelegální graffiti, směr disco ohrožuje adolescenty zneužíváním tanečních drog a emo je nutí k sebepoškozování a prohlubuje jejich depresivní nálady.

Stále častěji se na ulici setkáváme s mladými lidmi, kteří jsou oděni převážně v černé

barvě s typickou černou patkou přes oko a zasmušilým výrazem ve tváři. Tito adolescenti se sami označují jako příslušníci emo-kultury a snaží se prezentovat názory tohoto směru. Obraz, který o této subkultuře vytvořila média, není příliš lichotivý a spojuje emo se sebepoškozováním, depresemi a negativním vlivem na dospívající.

Ve své práci jsem se chtěla blíže seznámit s dnešními subkulturami adolescentů, jejich smýšlením a názory. Blíže mě zajímala subkultura emo, a to z důvodu několika reportáží, které proběhly médii a následovaly za sebou ve velmi krátkém časovém sledu. Informace přinesené těmito hromadnými sdělovacími prostředky byly zkreslené a neúplné, vyzdvihovaly negativní stránky subkultury emo a varovaly rodiče vychovávající adolescenty před touto subkulturou. Druhým důvodem byla pracovní setkání s několika adolescenty, kteří projevovali své sympatie k subkultuře emo a vyvolali ve mně množství otázek. Cílem práce je tedy popsat subkulturu současné mládeže zvanou emo a pomocí rozhovorů získat informace o této subkultuře od samotných členů této subkultury.

1. Charakteristika adolescence

Adolescence (českým ekvivalentem dospívání) je jedním z nejzajímavějších a zároveň jedním z nejkomplicovanějších období lidského života. V průběhu adolescence dochází k mnoha změnám jak v psychické stránce člověka, tak i ve stránce fyzické. Mění se vzhled adolescentů (fyziognomie, tělesné rozměry i proporce), názory, chování i jednání, mění se hodnoty, postoje a zájmy, motivace i sociální vztahy, rozvíjí se aspirace a životní cíle, proměnou prochází celá osobnost (Taxová, 1987).

Probíhající změny vedou k postupnému osamostatňování adolescenta na všech úrovních (v rodině, ve škole, v mezilidských vztazích). Oproti dětství, kdy je dítě zcela závislé na rodině, adolescent směřuje svou aktivitu mimo rodinné vztahy, stává se otevřenějším, řeší problémy nejen pracovní a učební, ale i problémy politické, etické a filozofické, zajímá jej dění kolem něj v širších oblastech a kontextech, propojuje poznatky z různých oblastí, vytváří si vlastní názory a formuje své postoje.

„Je to období hledání a přehodnocování, v němž má jedinec zvládnout vlastní proměnu, dosáhnout přijatelného sociálního postavení a vytvořit si subjektivně uspokojivou, zralejší formu vlastní identity.“ (Vágnerová, 2008, str. 321)

„Adolescence či česky řečeno dospívání je nesporně nejen důležitým, ale také subjektivně velmi zajímavým obdobím života. Někteří mají dojem, že právě tehdy začínají žít „naplno“ či „doopravdy“. Vynořuje se zde nová kvalita sebeuvědomování – mladý člověk si zřetelně uvědomuje, jak intenzivně prožívá, jak myslí a jak komunikuje s druhými lidmi.“ (Macek, 2003, str. 7)

Adolescenci lze dle Macka věkově vymezit:

- **časná adolescence 10 – 13 let**

Dochází především ke změnám ve fyzické stránce jedince, dominují pubertální změny, zvýšený zájem o vrstevníky opačného pohlaví, který je posilován pohlavním pudem a výskytem sekundárních pohlavních znaků.

- **střední adolescence 14 – 16 let**

Období, kdy se adolescenti snaží výrazně odlišovat od svého okolí, jinak se

oblékají, preferují specifickou hudbu. V tomto období adolescent hledá vlastní identitu a samotné dospívání se stává objektem úvah a hodnocení.

- **pozdní adolescence 17 – 20 let**

Ukončení profesní přípravy, nalezení pracovního uplatnění, osamostatnění od rodičů, posílení potřeby někam patřit, podílet se na něčem a něco s druhými sdílet. Adolescenti více uvažují o budoucích cílech a plánech, a to jak ve vztahu k profesi, tak i v oblasti partnerských vztahů.

Vágnerová adolescenci rozděluje pouze na dvě období, a to:

- **raná adolescence 11 – 15 let**

Charakteristické především tělesným dospíváním, ukončení povinné školní docházky. S tělesným dospíváním souvisí i měnící se zevnějšek dospívajícího a následné změny v sebepojetí. V rámci celkového vývoje dochází ke změně způsobu myšlení (abstraktní myšlení) a hormonální proměny stimulují změny emočního prožívání. Dospívající usilují o odlišení vlastní skupiny a svůj specifický životní styl signalizují svému okolí úpravou zevnějšku.

- **pozdní adolescence 15 – 20 let**

Období komplexnější psychosociální proměny, ukončení profesní přípravy. Tato fáze je zaměřena na hledání a rozvoj vlastní identity, projevuje se zde větší snaha o sebepoznání. Adolescenti experimentují s různými variantami chování, hledají hranice svých možností.

S rozvojem psychologie jako samostatné vědy se objevilo několik pojetí teorií psychického vývoje, jejich autoři vymezili vývojová stadia podle různých hledisek.

S. Freud, který psychologický vývoj založil na myšlence *principu slasti* (pud života) a *principu reality* (pud smrti), označuje období adolescence za období genitálního stadia vyznačující se oboustrannými uspokojivými sexuálními vztahy a touhou po zralé lásce.

C. G. Jung, který je představitelem analytické psychologie, považoval dospívání za dobu *psychického narození*, které provázejí fyziologické změny a oddělení od rodičů. Adolescent by si měl uvědomit a akceptovat i své negativní vlastnosti, když toto zvládne,

bude schopen přijmout nejistotu a pochybnosti jako samozřejmou součást života – integrace archetypu stínu.

E. H. Erikson vychází z předpokladu, že jedinec v každém vývojovém období musí vyřešit nějaký psychosociální úkol. V adolescenci stojí proti sobě *identita a konfuze rolí*, adolescence je tak fází rozvoje identity, výrazně se mění sebepojetí. Adolescenti hledají odpovědi na existenciální otázky, odmítají konvence a tradici.

Teorie kognitivního vývoje **J. Piageta** označuje adolescenci za období *formálních logických operací*. Adolescenti jsou schopni uvažovat hypoteticky, vynášet soudy o obecných soudech, rozvíjí se abstraktní myšlení o tom, co by mohlo nebo mělo být.

1.1 Fyzické změny

Počátek fyzických změn je ovlivněn centrální nervovou soustavou a hormonální soustavou, která vydá pokyn k odstartování fyzických změn. Nástup fyzických změn a jejich ukončení nastává u dívek zhruba o jeden až dva roky dříve než u chlapců. U chlapců je fyzický i psychický vývoj zcela ukončen až kolem 20. roku u dívek tomu bývá už kolem roku 18. Ve fyzické stavbě těla dochází k nárůstu dlouhých kostí, rozvoji svalů, přibývání váhy, dochází k pohlavnímu dozrávání, ztrácí se dětské rysy v obličeji, postava mohutní, u dívek se zaobljuje.

V mladším školním věku se u dívek objevují první známky pohlavního zrání kolem 11 roku věku, jedná se o nárůst prsou. U chlapců se jedná o zvětšování varlat, průměrně kolem roku 10. V období mezi 12 – 14 rokem nastupuje u dívek první menstruace, zpočátku nepravidelná. Chlapcům narůstá penis, ochlupení a hrtan, objevuje se tak mutace hlasu. Činnost mazových a potních žláz se zvyšuje, začíná růst vousů a objevuje se první poluce. Mezi 16 – 18 rokem dosahuje adolescent pohlavní zralosti a je ukončován tělesný růst. Toto období zahrnuje i psychosociální zrání jedince, adolescent směřuje svou aktivitu mimo rodinu, hledá si přátele a dokončuje profesní přípravu.

V posledních desetiletích je stále více patrný vliv **sekulární akcelerace**, která posouvá dolní hranici adolescence až k 10. roku věku dospívajícího. Sekulární akcelerace je proces, při kterém dochází k urychlování tělesného vývoje člověka vlivem rozvoje společnosti. Dochází tak k tomu, že adolescent je fyzicky vyspělý, avšak v psychika a rozumové schopnosti adolescenta se stále vyvíjí. Např. dnešní 12leté dívky jsou již fyzicky plně vyspělé s vyvinutými druhotnými pohlavními znaky, avšak psychicky jsou nevyzrálé, důvěřivé a

bezbranné vůči zneužití dospělými. Rozvoj společnosti a s ním spojený proces sekulární akcelerace tak nahrává stále většímu šíření pedofilie a sexuálnímu zneužívání dětí.

1.2. Psychické změny

Se změnou fyzického vzhledu adolescenta souvisí i změny v chápání a nahlížení na sebe sama. Adolescent se více zaměřuje na vlastní tělo, má pochybnosti o svém zjevu a porovnává své tělo s fyzickými kvalitami svých vrstevníků, chce se líbit sobě i jiným a aby dosáhl svého cíle, je ochoten držet diety, posilovat, cvičit (Vágnerová, 2008). Při vylepšování svého vzhledu může adolescent zajít až k propichování kůže na různých částech těla, mnohačetnému proděravění ušních boltců, probodění rtů, nosní přepážky, očních víček. Adolescent tak může vyjadřovat nevyrovnaný a nepřátelský postoj, který ke svému tělu zaujímá a zároveň adolescent touží líbit se, upozornit na sebe okolí a šokovat některé dospělé (Jedlička, 2004).

„Když jsem nastoupila na gympl, nechala jsem se ostříhat dohola. Všichni z toho byli vedle a mně to dělalo dobře, zajímali se o mně.“ (zdroj: rozhovory s adolescenty v průběhu praxe)

V touze vypadat dokonale, bez chyby s extrémně štíhlou postavou a co nejvíce se přiblížit dnešnímu ideálu krásy, jsou především dívky v období adolescence ochotny držet diety, které mohou postupně vést k poruchám příjmu potravy (mentální anorexie a mentální bulimie). Tato onemocnění jsou velmi závažná a to z toho důvodu, že ovlivňují psychickou i fyzickou stránku adolescentky. V důsledku nesprávného držení diet a nebo opačného přejídání a následnému zvracení je organismus nedostatečně vyživován a objevují se svalová slabost, srdeční arytmie vedoucí až k zástavě srdce, vypadávání vlasů, větší lámavost nehtů, spavost a únava.

„Poruchy příjmu potravy souvisejí s problémy s identitou, s nechutí či neschopností zvládnout vývojové úkoly adolescence a se strachem z dospělosti.“ (Macek, 2003, str. 113)

Čas strávený úpravou svého zevnějšku se u adolescenta prodlužuje. Adolescent experimentuje se svým účesem, kosmetikou, ale i s úsměvy a grimasami. Velké starosti mu působí nedostatky pleti jako jsou uhry, vřídky nebo rozšířené póry. Vyžaduje různé pudry,

mastičky a krémy a očekává od nich okamžitý, téměř zázračný účinek.

„Moje 14letá dcera by nejráději trávila veškerý čas v koupelně a zkoušela všechny možné přípravky, jen aby vypadala dokonale.“ (zdroj: rozhovory v průběhu praxe)

Adolescent může dávat najevo příslušnost k určité vrstevnické skupině a vyjadřovat odlišnost od dospělých určitou úpravou zevnějšku, svým způsobem odívání. Dospívající se potřebuje prezentovat, obvykle si volí oblečení, které je odlišuje jak od dětí, tak od dospělých. Dospívající preferují barevné odstíny, které už nejsou tak infantilně jasné, ale nejsou ani nevýrazné. Oblíbená bývá negativistická černá. (Vágnerová, 2008)

Styl a způsob oblékání může vyjadřovat příslušnost k určité skupině, vyjadřovat moralizační postoj, snahu jednoznačně a nepochybně se odlišit od dospělých a nebo se ve způsobu odívání zračí nejistota a hledání vlastní identity.

„Úprava zevnějšku a oblečení se stává prostředkem k vyjádření identity. Tímto způsobem sděluje dospívající svému okolí, kým se cítí být.“ (Vágnerová, 2008, str. 329)

Oceňování vlastního zevnějšku bývá ovlivněno jak sociálním prostředím, tak i módními normami a stereotypy. Citlivost na vlastní zevnějšek a jeho úpravu úzce souvisí s vývojem sebeúcty, sebevědomí a sebejistoty. Nedocenění, přehlížení nebo zesměšňování ze strany vrstevníků i dospělých vyvolávají u adolescentů pocity méněcennosti, nevraživosti i závidosti. U některých adolescentů může docházet k postupnému stupňování uzavřenosti, snahou izolovat se. (Taxová, 1987) V tomto období jsou tak adolescenti nejvíce ohroženi myšlenkou sebepoškozování, držení různých diet.

Pro dospívajícího je typické přemýšlet o tom, jaký by tento svět mohl být, připouští variabilitu různých možností, dovede uvažovat systematictěji, je schopen stanovit různé hypotézy a postupnými kroky je vyloučit nebo potvrdit, dovede experimentovat s vlastními úvahami, rozvíjí se flexibilita myšlení adolescentů. Postupně si osvojí způsob abstraktního myšlení, uvažování o budoucnosti. Adolescenti bývají nadměrně kritičtí a mají sklon polemizovat, filozofovat. Procvičují si tak své schopnosti. Dospívající podléhají klamu, že jejich úvahy jsou zcela výjimečné. Domnívají se, že uvažují jinak než ostatní lidé. Pocit výjimečnosti podporuje neznalost způsobu uvažování jiných lidí (Vágnerová, 2008).

„Ráda diskutuju s našima o jejich názorech. Nejčastěji se ptám: Proč to tak je? A když mi odpoví, následuje moje ALE a moje argumenty. Řekla bych, že je tím občas trochu vytáčím“ (zdroj: rozhovory s adolescenty v průběhu praxe)

Postupné změny v uvažování vedou i ke změnám v základních psychických potřebách. Potřeba jistoty a bezpečí je aktuálně spojena s budoucností, ve které není nic jisté, kde se objevuje množství variant a adolescent se cítí ohrožen nejistotou z budoucích věcí. Na významu nabývá potřeba seberealizace. Adolescent je schopen přemýšlet i o budoucnosti, rozmýšlet kroky k dosažení požadovaného cíle, kompenzuje současnou nespokojenost dobrými výsledky v budoucnosti.

„Zase mi tolik nevadí, že jsem dostal čtverec z písemky. Vím, se to do příště naučím a známku vylepším.“ (zdroj: rozhovory s adolescenty v průběhu praxe)

V emoční oblasti adolescent reaguje méně přiměřeně k podnětům, citové prožitky jsou intenzivnější, ale krátkodobé, adolescent je citově labilní a přecitlivělý. Citové zážitky se diferencují a přibývá vyšších citů (např. láska, přátelství, obdiv, nenávisť), zvláštní význam získávají emoce a city související s erotickou sférou života, estetické city a mravní cítění. Adolescent nerad vyjadřuje svoje pocity navenek. Mnohdy se stává, že jej rozpláče film nebo knížka, ale své pocity skrývá a navenek reaguje opačně, „hrdinsky“. Často ulpívá na problému a opakovaně rozebírá svoje negativní prožitky, zvyšuje se sklon k špatné náladě i depresivnímu ladění.

„Nemůžu před nikým ve škole říct, že jsem brečel. Vypadal bych jako blbec.“ (zdroj: rozhovory s adolescenty v průběhu praxe)

„Jednou jsem se rozbřečela u filmu s holkama, posmívaly se mi. Bylo to hrozný.“ (zdroj: rozhovory s adolescenty v průběhu praxe)

1.3. Vztah k sobě

Ve vztahu k sobě samému si adolescent uvědomuje vlastní důležitost, vnímá vlastní

chování a prožívání, pozoruje vlastní projevy a poznává sebe sama. Klade si otázku „Jaký jsem?“ a „Jaký bych měl být podle druhých?“.

V průběhu rané adolescence (11 – 15 let) se prvky sebehodnocení řídí především názory rodičů, učitelů a vychovatelů, postupem času se přidávají názory vrstevníků (spolužáků a kamarádů).

V pozdním stadiu adolescence (15 – 20 let) je dospívající schopen nahlížet sám na sebe a hodnotit se. Hodnotit sebe znamená posuzovat se podle určitých společenských kritérií, oceňovat své vlastnosti, projevy a výkony. Adolescent si tak zvnitřňuje normy a pravidla společnosti, ve které žije, vyrůstá a je vychováván (Taxová, 1987).

Dospívající věnují pozornost a zaznamenávají vše, co se vztahuje k jejich osobě. Jedná se o verbálně vyjádřené soudy i neverbální projevy (např. pohledy jim věnované, intonace hlasu v komunikaci s nimi).

Zprvu se stává centrem sebehodnocení fyzická síla, vzhled, tvary a vlastnosti těla. S rozvojem abstraktního myšlení adolescent posuzuje i své schopnosti a vlastnosti a porovnává je se svými vrstevníky. Základem pozitivního sebehodnocení je uznání vlastní hodnoty (Macek, 2003). Pocit vlastní důležitosti by měl pozitivně narůstat. Adolescent touží být uznáván a respektován svým okolím, daleko hůře snáší kritiku, často chce vědět, v čem je dobrý a proč. Dospívající dovedou potlačit rušivé vlivy, jsou vytrvalejší, ale jen tehdy, pokud mají silný motiv, zvyšuje se sebekontrola a vytrvalost.

Důležitá je pozitivní podpora ze strany rodičů, pokud je adolescent zesměšňován, má tendenci uzavírat se do sebe a být k sobě ještě více kritičtější. Pokud je nutné adolescentovi něco vytknout, mělo by se tak dít v soukromí a s citlivým individuálním přístupem.

„Fotr si ze mě pořád dělal srandu, že jsem blbej a nic neumím. Nenávidím ho za to.“
(zdroj: rozhovory s adolescenty v průběhu praxe)

1.4. Vliv rodiny na dospívající jedince

V průběhu adolescence se mění vztahy s dospělými lidmi i vrstevníky. Adolescent odmítá podřízené postavení, polemizuje s názory dospělých, avšak nikoli z důvodu, aby autoritu zesměšnil, ale aby se jí stal sám. Tím, že dokáže dospělým oponovat a argumentovat proti nim, získává na pocitu jistoty (Vágnerová, 2008).

Rodina plní dle Krause několik základních funkcí:

- *biologickoreprodukční funkce*

- její význam spočívá v reprodukční funkci

- *sociálně-ekonomická funkce*

- členové rodiny se zapojují do výrobní i nevýrobní sféry a rodina se stává významným spotřebitelem

- *ochranná funkce*

- spočívá v zajišťování životních potřeb, specifické ochranné prostředí pro členy rodiny

- *socializačně-výchovná funkce*

- rodina je první skupinou, která učí dítě přizpůsobovat se životu

- *emocionální funkce*

- specifické citové zázemí typické pocitem lásky, bezpečí a jistoty

Vlivem společnosti a nároků, které společnost klade na své členy, dochází k jednotlivým proměnám ve funkcích rodiny. Mnohem častější jsou rodiny, kde vyrůstá jedináček, kde jsou plně zaměstnaní oba rodiče, mnohdy i prarodiče, ve zvýšené míře se vyskytují rozvody (Kraus, 2008). Všechny tyto jevy určitým způsobem působí na vychovávaného adolescenta a zanechávají v něm znatelné stopy. Za nejdůležitější mezník se považuje, aby měli dospívající pocit bezpečí, aby nebyli zneužívány ani opuštěny a byli chtěni, dostávalo se jim průběžné péče. (Jedlička, 2004)

Ve vztahu k rodičům vnímají adolescenti své rodiče jako důležité osoby, které je nejvíce ovlivňují. Adolescent chce být sice názorově nezávislý na rodičích, avšak po materiální stránce je situace opačná. Spory a konflikty s rodiči nevadí, pokud mají adolescenti pocit, že mohou svobodně vyjadřovat názory a že se na ně bere ohled (Macek, 2003).

Důležitou roli v přístupu a jednání s adolescenty hraje i výchovný styl ze strany rodičů. Jako nejideálnějším stylem se zdá být výchovný styl demokratický (liberální), kde jsou vymezena pravidla, která obě strany respektují a dodržují, avšak více se diskutuje, než přikazuje, vytváří se a prohlubuje vzájemná důvěra a příjemná nálada mezi rodiči a adolescenty.

Oproti výchovnému stylu demokratickému stojí styl autoritářský, který staví na

zákazech a příkazech, které musí být striktně dodržovány, jinak následuje trest obvykle fyzický. Rodič zde má malé pochopení pro adolescenta a vychovává z něj jedince agresivního vůči autoritám nebo submisivního a málo aktivního jedince. (Jedlička, 2004)

Vyskytují-li se v rodině skryté nebo dlouhodobé spory, během adolescence ještě graduji a může se zdát, že adolescent se vůči rodičům chová agresivněji a nezvladatelně. Adolescenti se svou hodnotovou orientací¹ více podobají vlastním rodičům než přátelům (Macek, 2003).

1.5. Adolescence a vrstevnická skupina

Vrstevnická skupina je skupina dětí a mládeže přibližně stejného věku, se kterou adolescenta pojí stejné názory, hodnoty a normy a preferovaný způsob života. Vrstevníci slouží jako základ porovnávání zkušeností, adolescent může ve vrstevnické skupině porovnávat své vlastní chování, postoje a pocity s chováním vrstevníků. Dochází tak k rozvoji sebepoznávání.

Každá vrstevnická skupina má vlastní systém hodnot, pravidel, ideálů a norem, určuje si své generační idoly a podle nich se řídí. Směřování a zaměření těchto hodnot ovlivňuje sociokulturní zkušenost a intelektové schopnosti vůdčích členů vrstevnické skupiny. Svému vzoru se adolescenti snaží podobat tím nejsnazším způsobem, tj. úpravou zevnějšku (Vágnerová, 2008).

Dospívající tráví v důsledku zaměstnanosti a zaneprázdněnosti rodičů stále více času se svými vrstevníky, ať již ve formálních skupinách (školní třída, zájmový kroužek) nebo ve skupinách neformálních, které se vytváří v místě bydliště (Matoušek, 2003). Vrstevnická skupina má svá oblíbená místa, kde se schází, kam chodí nakupovat a jíst. Důležité je, že na tato místa obvykle nechodí s dospělými nebo s někým mimo skupinu. Ve vrstevnických skupinách nemá rodič nebo pedagog velký vliv, mnohem důležitější jsou zde názory vrstevníků a pochopení pocitů adolescenta vrstevníky, protože „dospělí je nechápou“ (Kraus, 2008).

Vrstevnické skupiny lze rozlišovat podle velikosti nebo podle struktury, např. z hlediska pohlaví nebo sociální a náboženské příslušnosti (Kraus, 2008). Co se týče velikosti skupin v časně adolescenci vznikají malé skupiny – party, které mají 3 – 10 členů, jsou

¹ Hodnotová orientace je hierarchicky uspořádaný soubor hodnot, který odráží reálné pořadí (důležitost) hodnot sdílených určitou skupinou populace v určitém období. (Průcha, 2003, str. 74) Dle Hartla je hodnotovou orientací relativně stálý, sociálně podmíněný, volitelný vztah člověka k souhrnu materiálního a duchovního bohatství a ideálů, sloužících jako prostředky uspokojování jeho životních potřeb. (Hartl, 2004, str. 81)

většinou chlapecké nebo dívčí, zřídka smíšené. Jde v nich o přímou každodenní komunikaci, všichni ze skupiny bydlí obvykle nedaleko sebe. Jednotlivé party jsou vzájemně izolované.

Ve druhé fázi (střední adolescence) se tyto party setkávají ve větších skupinách, kde jsou nejčastější aktivitou různé večírky a „mejdany“, kde je prostor pro zahájení prvních sexuálních vztahů (Macek, 2003).

Členstvím a postavením v partě získává adolescent sociální prestiž a status a na významu nabývá pocit sebevědomí.

„V partě jsem někdo, bez party nejsem nic.“

(zdroj: rozhovory s adolescenty v průběhu praxe)

Adolescent má potřebu sounáležitosti k vrstevnické skupině, chce patřit do skupiny a vyjadřovat její názory, protože mají stejné problémy, pojí je věková a názorová blízkost. Vrstevnická skupina je nejdůležitějším zdrojem emoční a sociální opory. Rozvíjejí se zde vztahy přátelství a prvních trvalejších partnerství (Vágnerová, 2008).

„Mám nejlepší přátele na světě, ve všem mi vždycky poradili a pomohli. Rodiče mě tak nechápou jako oni.“ (zdroj: rozhovory s adolescenty v průběhu praxe)

Vrstevníci slouží jako zdroj sociálního učení, adolescenti napodobují jeden druhého, resp. většina napodobuje hvězdu party. Ve vrstevnické skupině adolescenti porovnávají svoje zkušenosti, možnosti, pocity a postoje s vrstevníky a uvědomují si tak sebe sama a svou odlišnost. Adolescent zaujímá ve vrstevnické skupině určité postavení a aby si své postavení udržel je ochoten udělat mnohé.

Pro získání vlivu ve skupině jsou důležité určité schopnosti a osobní vlastnosti jako schopnost komunikace, smysl pro humor, tolerance, pozitivní emoční ladění, otevřenost a ochota pomáhat (Vágnerová, 2008). Vůdčí osobnosti ve skupině bývají jedinci sebejistí, s vysokou sociální inteligencí, vyrovnaní a dominantní, mívají takové vlastnosti, jaké by chtěli mít i ostatní, proto jim přiznávají větší vliv a moc.

1.5.1. Školní třída

Specifickou vrstevnickou skupinou je školní třída. Školní třída je formální skupinou,

kteřá vzniká za účelem vzdělávání a usnadňuje adolescentovi přechod z rodiny do širšího sociálního prostředí a umožňuje mu zaujmout adekvátní postavení ve společnosti (Řezáč, 1998).

Adolescent zde tráví většinu svého času a je zde nejčastěji v kontaktu s vrstevníky. Třídou jako celek spojuje věk, vztah ke škole a k učení, které vedou jednotlivé adolescenty k tomu, aby se staly aktivními členy společnosti a přijaly společenské závazky. Uvnitř školní třídy dochází k vytváření skupinových norem, které kontrolují, posilují pozitivní chování a trestají nežádoucí chování členů třídy. Důležitým prvkem je soudržnost jednotlivých žáků, jejich solidarita (např. napovídání při zkoušení, nedonášet pedagogům) a intenzita pozitivních vztahů ve třídě.

Každý adolescent by chtěl dosáhnout uspokojivého postavení v hierarchii třídy a předpokladem k dosažení pozitivního postavení ve třídě je dobrá úroveň rozumových schopností spojená s ochotou pomoci, schopnost přebírat odpovědnost, výmluvnost, vtipnost, aktivita a neprosazování sebe sama, ale společných zájmů a cílů.

Již od prvních dnů vzniku třídy se mezi žáky krystalizují role, určuje se, kdo bude mluvčím třídy, kdo třídním „šáškem“ a jsou patrné i první náznaky neoblíbenosti spolužáků, vzniká i systém sankcí, kde je posilováno žádoucí chování a potlačováno nežádoucí chování. Chladný a nepřátelský postoj školní třídy a špatné postavení v hierarchii třídy působí negativně na psychiku adolescenta.

Jedinci, kteří nejsou akceptováni ostatními, se snaží najít náhradní vrstevnickou skupinu, kterou se může stát parta podobně z kolektivu vyloučených adolescentů.

Školní třída je v rámci sociologie malou sociální skupinou a i v rámci školní třídy se diferencují menší celky - party, které spojuje např. prospěch nebo zájmové aktivity. Důležitým prvkem, který ovlivňuje chod třídy, je osoba pedagoga a jeho učební styl. Pedagog však může jen obtížně zasahovat do interpersonálních vazeb mezi žáky, může jich ale využívat např. určením zasedacího pořádku.

2. Kultura a subkultura

„Kultura je souhrn informací; zahrnuje soubory principů, pravidel, mravů a způsobů interakce uvnitř skupiny či společnosti a lidských výtvorů; je předávána výhradně negeneticky, tedy učením.“ (Hartl, 2004, str. 121)

„Kultura je vnitřním obsahem společnosti, je tím, co z člověka jako bytosti biologické činí člena lidské společnosti. Kultura je vnitřně strukturována a většinou do ní zahrnujeme tradice, obyčeje a zvyky dané společností, umění všech kategorií, veškeré normy (právní i morální), jazyk a veškeré informace, kterými společnost disponuje.“ (Kraus, Sýkora, 2009, str. 40)

„Každá kultura staví před své příslušníky určité kulturní vzorce (obyčeje, módy, mravy, zákony, tabu), které více či méně determinují jejich postoje a chování. Vyžaduje, aby se její příslušníci drželi určitých standardů a vystupovali v určitých rolích.“ (Nakonečný, 2009, str. 82)

K pojmu kultura se vztahuje několik definic, ze všech však vyplývá, že se jedná o soubor poznatků, postojů, hodnot a výsledků lidské činnosti (materiálních i duchovních) předávaných z generace na generaci prostřednictvím socializace a vzdělávání. Z definic také vyplývá, že kulturu vytváří člověk sám svou činností, ať již myšlenkovou a nebo fyzickou. Za kulturu lze považovat náš způsob myšlení, naše postoje a hodnoty, které předáváme dalším generacím.

K osvojování základních kulturních vzorců dochází díky sociálnímu učení, což je „osvojování si komplexních způsobů chování a jednání přiměřených určité sociální situaci.“ (Řezáč, 1998, str. 72)

Sociální učení je závislé na kontaktu se společností a je předpokladem k porozumění různým projevům lidského chování a provází jedince již od narození. V průběhu života se však mění formy sociálního učení a mění se i skupiny, které po nás vyžadují jisté normy chování. Prvním prvkem, který ovlivňuje naši socializaci a přijetí kulturních norem, je rodina a rodinné prostředí. Následuje školní prostředí, vrstevnická skupina a širší okolí. S nástupem do zaměstnání a profesní kariérou je patrnější vliv kolegů a masmédií.

Kultura je obrovský systém, který je vnitřně rozdělen a strukturován, uvnitř něj

dochází k mnoha dílčím jevům a procesům, které spolu vzájemně souvisí a prolínají se a tvoří tak celkový obraz o kultuře. Jiné zvyky existují v kultuře západní, která je především ovlivněna křesťanstvím, jiné názory mají asijské národy a mnohdy nás překvapí obyčej oceánských domorodců.

Subkultura je jedním z dílčích procesů existující uvnitř většinové kultury, který souvisí s aktuálním děním ve společnosti a odráží tak momentální stav společnosti. Pojem subkultura je nejčastěji spojován s dospívajícími, protože je u nich nejmarkantnější snaha o odlišnost, o vymanění z vlivu dospělých a o vyjádření svých názorů, které jsou shodné s názory jejich vrstevníků.

„Subkultura je pojem, který odráží určité odlišnost (např. nářečí, slang, zvyky, způsoby odívání apod.) uvnitř kultury jedné společnosti a to např. z hlediska teritoria (např. Valašsko) nebo věku (subkultura mládeže je odlišná od dospělé populace).“ (Kraus, Sýkora, 2009, str. 27)

Teritoriální rozmístění subkultur adolescentů je ovlivněno většinovou kulturou, odlišné subkultury se vyskytují např. v kraji Plzeňském a jiné v kraji Moravskoslezském. Avšak díky stále většímu pokrytí a možnostem internetu, rozvoji masmédií dochází u adolescentů k vzájemné uniformitě a monotónnosti.

Subkultura je specifická menšinová kultura, která záměrně udržuje svou odlišnost a která je v rámci většinové kultury akceptována, avšak v některých případech může docházet mezi většinovou kulturou a subkulturou k napětí, např. pokud jsou subkulturou porušována lidská práva a zákonné normy (nejvíce patrné u subkultur skinhead a neonacisté).

Každá subkultura se projevuje navenek jinak, má svůj způsob vyjadřování (typický slang, způsob psaní SMS zpráv), odívání, účesu a líčení, jiný druh preferované hudby, jiné způsoby chování k opačnému pohlaví, jiný vztah k sexualitě. U všech subkultur je však patrný vzdor proti hodnotám většinové společnosti a projevovaný nesouhlas, např. hippie stáli proti válce ve Vietnamu a jejich typickým vzdorem byly protiválečné demonstrace.

Stejně jako společnost i subkultury procházejí svým vývojem. Subkultury, které byly aktuální např. v 60. letech minulého století, jsou dnes úsměvnou vzpomínkou našich rodičů, např. beatnici nebo hippie. Subkultury bývají proto označovány za generační záležitost.

2.1. Vybrané subkultury současné české mládeže

Jak jsem zmínila výše, i v subkulturách dochází k postupnému vývoji. Některé zanikají a jiné se udržují v poměrně silném zastoupení. Po roce 1989, kdy došlo k pádu Železné opony a náhlému uvolnění atmosféry, se do České republiky dostávaly informace o různých subkulturách v jiných zemích. V 90. letech minulého století se v našich zemích nejvíce šířilo hnutí skinhead a neonacisté. Postupně však adolescenti ztrácejí o tato hnutí zájem a objevují se subkultury nové jako je graffiti, skate-freaks, emo a nyní nabývá na významu znovuobjevená subkultura disco.

V České republice můžeme momentálně sledovat např. následující subkultury:

- skinhead a neonacisté
- graffiti
- punk
- hooligans
- emo a gothic
- skate-freaks (skejt'áci)
- disco (diskanti)
- scene styl

Skinhead

Subkultura hnutí skinhead se rozšířila v 60. letech minulého století z Anglie, kde bylo toto hnutí reakcí na rostoucí přistěhovalectví, které ohrožovalo uplatnění mladých, málo kvalifikovaných lidí na trhu práce (Matoušek, 2003). Důraz tohoto hnutí je kladen na patriotismus, na rodinu, na drsné sporty. Postupně v tomto hnutí dochází k nárůstu rasismu a propojení myšlenek s myšlenkami nacismu. Toto spojení však dnešní skinhead odmítají a snaží se propagovat hnutí skinhead ve své původní podobě jako apolitické hnutí návštěvníků koncertů, kteří se snaží odlišit od bohaté populace. Uvnitř skinhead dochází k rozdělení na dva směry - rasistický a antirasistický.

V českých zemích nabývá na rozsahu toto hnutí po roce 1989, kdy došlo k pádu železné opony. O jeho propagaci se zasloužily hudební skupiny Orlík a Tři sestry a v našich zemích je velmi často spojováno s rasismem, neonacismem a rasovými útoky na romskou menšinu.

Hooligans

Za tímto pojmem si představíme radikální fanoušky, především fotbalové, kteří navštěvují fotbalová utkání za účelem vyvolání konfliktu s fanoušky protivnickova týmu. Smyslem hooligans není samotný zápas, ale střety a bitky buď s policií a nebo s fanoušky druhého týmu. Z důvodu policejní přítomnosti a zvyšování bezpečnosti přímo na stadionech se hooligans domlouvají na pozápasovém střetnutí mimo stadion, ideálním komunikačním prostředkem se zde stal internet. Hooligans party se sdružují okolo svého fotbalového týmu a dodržují určitá pravidla a zásady. Jednou z nich je zásada neurážet a neponižovat, neboť by soupeřovi hooligans mohli pozápasový střet odmítnout. Mezi další samozřejmé zásady patří neudávat policii a odsuzuje se zbabělé chování při samotné bitce. Při samotné bitce platí pravidla, jejichž porušování se trestá. Mezi tato pravidla patří nepoužívat zbraně, nekopat do ležícího, střet se odehrává ve smluveném čase, na smluveném místě a s daným počtem „bojovníků.“ Hooligans jsou organizovaní a v jejich čele stojí vůdce. Členem se může stát každý fanoušek klubu, který dostatečně prokáže svou oddanost svému klubu a ve střetech si vede statečně a zároveň tak stoupá v hierarchii hooligans. Mezi české obávané hooligans patří hooligans fotbalového týmu FC Baník Ostrava, AC Sparta Praha a FC Brno. Jejich vzájemná utkání jsou policií vyhodnocena jako riziková a bezpečnostní opatření jsou během nich zvýšená.

K největšímu konfliktu s fotbalovými fanoušky v našich zemích došlo v roce 1985, kdy fanoušci klubu AC Sparta Praha zdemolovali několik vagónů železniční soupravy, která je převážela z utkání s klubem Banská Bystrica. Tato událost byla zfilmována režisérem Karlem Smyczkem ve filmu s názvem Proč?.

Punk

Hnutí punk stojí v opozici proti hnutí skinhead, odsuzuje tak rasismus, nacismus, rasovou diskriminaci, globalizaci a válčení. Celé hnutí je prodchnuto duchem spolupráce, solidarity a kooperace. Jsou velmi tolerantní k měkkým drogám, hlavně marihuaně. Jako mnoho dalších hnutí se šířil především díky hudbě, která nebyla složitá, zato rytmická a texty úderné, vyjadřující pocity a vystupující proti nespravedlnostem režimu, volající po anarchii. Důležitá je silná melodie a refrén, který si může opakovat publikum. Hlavním cílem protagonistů tohoto stylu bylo šokovat, nejlépe se to daří oděvem a účesem. Typického punkera tak poznáme podle roztrhaných jeansů, různých nášivek a placek, spínacích

špendlíků, těžkých bot a účesu – číra.

Skate-freaks (Skejt'áci)

Tato subkultura souvisí s provozováním skateboardingu. Jejich smýšlení se dá shrnout jako být volný, radovat se z pohybu, jít na hranici svých možností, nebýt snob. Na první pohled je poznáme podle volných širokých kalhot, velkých trik, mikin s kapucou a čepice s kšiltem. Oblíbeným hudebním stylem je hip hop, rap a hard rock.

Se skejt'áky je spojováno graffiti a to především kvůli hudebnímu stylu hip hop. Subkultura graffiti (českým ekvivalentem je sprejerství) se týká především adolescentů mužského pohlaví, je to jedna z možností jak si vytvořit svou identitu a z chlapce dospět v muže. Subkulturu graffiti lze charakterizovat jako soupeření o získání městského prostoru pro sebe, o vyjádření své identity.

Nejdůležitějším měřítkem hodnocení samotného graffiti-díla je hodnocení od celé graffiti-skupiny, do které adolescent patří nebo patřit chce. Klíčem k úspěchu a pozitivnímu hodnocení je kvalita a čistota provedení díla, jeho umístění a osobitý styl autora. Graffiti jsou společností posuzována jako vandalství, respektive poškozování cizí věci a takto jsou popsány v trestním zákoně (§ 228 odst. 2 s ohledem na odst. 3 a 4). Sprejeři považují hrozbu možného dopadení policií jako motivaci k vyšší opatrnosti a zároveň je tak posilováno jejich postavení ve sprejerské subkultuře. Zástupci této subkultury usilují o vyčlenění legálních ploch, které by sloužily k tréninku a vzájemnému porovnání různých stylů.

Gothic

Jako většina dnešních subkultur má i tato svůj původ v hudebním stylu. Tento hudební styl vystihuje temnou atmosféru a za jeho propagátory jsou označováni angličtí The Cure. Pro „gotíky“ je typická fascinace hororovou literaturou, temnou hudbou, morbidními tématy a zároveň je zde patrná touha po romantice. Smyslem „gotíků“ je nalézání krásného tam, kde ostatní vidí ošklivé a strašné, kladou důraz na sebevyjádření. Často debatují o tématech jako je smrt, náboženství, magie a mysticismus. Velmi oblíbenou knihou psanou na toto téma a posléze zfilmovanou se stal román Stephenie Meyerové Stmívání, ve kterém spojuje všechny prvky směru gothic. Typické pro „gotíky“ je hraní RPG her², které jim umožňuje únik do

2 RPG hry jsou hry, kde hráč zaujímá místo fiktivního hrdiny, kterého si podle daných pravidel vytvoří a za kterého ve hře jedná, např. Gothic, Lineage II, World of Warcraft.

fantazijní světa.

Scene styl

Scene styl je připodobňován k emo stylu, avšak liší se v několika podstatných markantech. Na rozdíl od emo stylu je scene styl více barevný. Styl emo je typický svou černou barvou a depresivním laděním, pro scene styl jsou prostředkem k vyjádření výrazné a výstřední barvy. Adolescenti preferující tento styl dávají najevo svou rozervanost vším, co je originální, výstřední a nápadité. Scene adolescent (dívky se nazývají scene queens a chlapci scene kings) je veselý, společenský a milující zábavu.

Disco (diskanti)

Jako předchozí subkultury i tato má svůj původ v hudebním světě, především v hudebním proudu disco, který se rozšířil do světa v 80. letech ze Spojených států amerických. Dnešní diskanti až příliš dbají na svůj vzhled a pečují o své tělo. Chlapci tráví spoustu času v nákupních centrech, mají svého kadeřníka a navštěvují solária, dívky se snaží vypadat starší, prosazují stále více tzv. barbie-styl. Dívky – barbie jsou sebevědomé, milé, veselé a ochotné, až příliš pečují o svůj zevnějšek, jejich oblíbenou barvou je růžová, která je symbolem něhy, jemnosti a romantické lásky.

Pro obě pohlaví je typické nakupování značkových oděvů a čas strávený v kavárnách. Každý víkend se party diskantů scházejí v klubech a na disco party, kde dochází k rizikovému užívání alkoholu a tzv. tanečních drog.³

3 Mezi taneční drogy řadíme LSD, extázi, pervitin a lysohlávky. V posledních letech došlo k nárůstu užívání kokainu mezi mladými, dobře situovanými lidmi. (Studie tanec a drogy z roku 2007).

3. Problematika EMO subkultury

Subkultura emo je poměrně mladým fenoménem a mediální obraz, který je o této subkultuře vytvářen, spojuje emo především se sebepoškozováním a sebevraždami adolescentů, s jejich náklonností ke smrti.

Na jednom z emo-blogů⁴ se byla zveřejněna emo-pravidla, která radí adolescentům, jak být správným emařem. Ačkoli nápis upozorňující, že tento blog je parodií na EMO, zveřejněných pravidel si povšimli redaktoři TV Prima a tato TV stanice odvysílala dne 26.1.2008 reportáž o EMO stylu⁵, kde jednoznačně emo-styl spojuje se sebepoškozováním. Dalším masmédiem, kterému se zalíbilo téma „Emo a sebepoškozování“, byl deník Blesk, který přinesl dne 25.4.2008 reportáž o mladé slečně Veronice, která našla svůj způsob vyjadřování a svůj styl v subkultuře emo i s reakcemi adolescentů⁶.

Ačkoli se emaři urputně brání spojování se sebepoškozováním, těžko se této nálepky zbavují, když na některých internetových stránkách věnovaných emo stylu, nalézáme obrázky s pistolí namířenou k hlavě či krvácejícím srdcem, eventuelně žiletkou v jedné ruce a z druhé ruky vytéká krev.

3.1. EMO jako hudební a životní styl

V dnešní době adolescenty ovlivňují především masmédiá, internet a hudba (hudební skupiny). Adolescenti se snaží svým ideálům podobat a přebírají tak vzory oblékání, účesů a líčení od lídrů hudebních skupin či filmových postav. Každý hudební směr, který svým způsobem reagoval na dění ve společnosti, měl a má svůj specifický způsob vyjadřování svých myšlenek. Oblíbenou, poněkud pozměněnou frází se stalo: „*Ukaž mi, co posloucháš a já ti řeknu, jaký jsi člověk.*“ Je tedy pro jednoduché dospělého člověka „zaškatulkovat“ adolescenta, označit jej za hiphopera, diskanta nebo emaře.

V prvotní fázi byl pojem emo spojován pouze s hudebním stylem, postupem času a s nárůstem oblíbenosti se dostával do širšího povědomí a přestal označovat jen hudební styl a stal se stylem životním a módním.

Hudební styl emo má své počátky v Americe v osmdesátých letech 20. století. Přesný původ tohoto označení není zcela jasný. Existují dva hlavní názory na původ tohoto slova.

Ten první je zkratkou z „emotive hardcore“ či „emotional hardcore“, což je hudební

4 <http://bud-emo.blog.cz/0705/emo-pravidla>

5 <http://www.youtube.com/watch?v=FrrgG8zhyn4>

6 <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-pribehy/40/emo-deti-se-brani-vsichni-nejsme-jako-veronika.html>

proud vyznačující se procítěnou emocionalitou, střídajícími rytmy a tempy, písně jsou dlouhé a táhlé, texty písní jsou většinou o osobních problémech a pocitech – o neštěstí, lásce, smrti, přátelství, beznaději a zradě. Žánrově lze emo přiřadit k punk-rocku.

Druhým názorem je, že slovo „emo“ provolávali fanoušci skupiny Rites of Spring, kteří projevovali své silné emoce během svých vystoupeních. V dnešní době je slovo „emo“ považováno za zkratku slova „emotivní.“

Hudební skupiny, které zpopularizovaly a propagují tento hudební styl, oslovují adolescenty zažívající vztahovou a životní frustraci texty, které dramaturgizují a dávají na odiv ublíženost. Mezi tyto skupiny patří např. Tokio Hotel, Good Charlotte, Fall Out Boy, Cinema Bizarre, Billy Talent.

Za pravidla emo módy vděčíme hudebním nakladatelstvím, které vyvíjely snahu sjednotit zprvu roztržité hudební skupiny a dát jim styl, který by vyhovoval propagaci hudebního směru emo a zalíbil se adolescentům, kteří začali automaticky napodobovat své hudební vzory i v odívání. Typického emaře tak poznáme poměrně snadno – mix černé a bílé, fialové, růžové a červené, proužky, kostičky a lebky, piercing a černé líčení i u chlapců – to jsou prvky emo módy. Emo móda spojuje mužské a ženské prvky, mnohdy je obtížné rozpoznat na první pohled, zda se jedná o dívku či o chlapce.

„Základní charakteristikou emo stylu je citlivost až přecitlivělost vůči sobě i okolnímu světu....U emaře jsou očekávány spíše hluboké prožitky a zamyšlenost.“ (Psychologie dnes, 2008, str. 42)

Samotné chování emařů bývá uzavřenější, introvertní, doprovázené vztahovou a životní frustrací, pocitem osamění, ztracenosti ve světě, nepochopení ze strany okolí a emocionálními zážitky. Adolescenti preferující tento styl jsou spíše přemýšliví, zasnění a často rezignují na „běžné“ životní hodnoty. Jejich zájmy jsou orientovány výrazně na umění, nejčastěji na hudbu a literaturu. (Psychologie dnes, 2008)

3.2. Rizika příslušnosti k EMO subkultuře

Největší riziko spatřuji ve spojování emo stylu se sebepoškozováním a propagování médií jako subkultury škodlivé a ubližující správnému zdravému psychickému vývoji adolescentů. K sebepoškozování u adolescentů nevedou jen sympatie projevované emo stylu, ale může to

být snaha o řešení nějakého problému, zdánlivá úleva od deprese a úzkosti, může to být i forma volání o pomoc nebo se může pojit s nespokojeností s vlastním tělem, s vlastní osobou, často se vyskytuje u adolescentů sexuálně obtěžovaných nebo týraných (Čechová, 2008). Sebeпоškozování je typické spíše pro dívky, které projevují a obrací svou agresi k sobě, oproti chlapcům, kteří agresi ventilují směrem ven (rvačky a násilí).

„Procento dívek, jež se sebeпоškozují a páchají sebevraždy je výrazně vyšší než u chlapců.“ (J. Kocourková in Učitel'ské noviny 29/2009, str. 13)

Prováděné studie na téma „Emo a sebeпоškozování“ však žádnou spojitost emo-stylu a sebeпоškozování neprokázaly (Černá, Šmahel, 2009).

„Sebeпоškozování, případně jednání vedoucí k sebevraždě není nezbytnou součástí hnutí. Základem je cílené soustřeďování se na vlastní emoce, a to jak negativní, tak ale i pozitivní.“ (Hana Petráková in Učitel'ské noviny 29/2009, str. 12)

„Dívky kvůli svému více emocionálnímu jednání mají větší tendenci k sebeпоškozování a mají také častější potřebu si o osobních problémech s někým pohovořit než chlapci. To ale neznamená, že bych jich muselo být v hnutí EMO automaticky více než chlapců.“

(H. Petráková in Učitel'ské noviny 29/2009, str. 13)

„Ti, co si ubližují, jsou nějak labilní, prostě nevyrovnaní. Neznamená to, že jsou emo.“ (zdroj: rozhovory s adolescenty v průběhu praxe)

Emo je častěji než jiné subkultury spojováno s bisexualitou a s homosexualitou. Jedním z možných důvodů je tolerance a otevřenost emařů vůči homosexualitě a emaři ražený názor: *„Bud' svůj, projev se, nestyd' se za své pocity.“* Dospívající v tomto věku často hledají svoji osobní, sociální, ale i sexuální identitu. Snahou adolescentů je šokovat a upozornit na sebe, a i přestože je dnešní společnost poměrně otevřená, homosexuálním vztahem nebo jeho náznakem adolescent vyrazí svému okolí dech.

Druhým z důvodů je i emo móda, která dává chlapcům do rukou líčidla a laky na nehty, což je mužskou částí společnosti nepřijatelné a je spojováno se zženštilostí a je tak doplněna

mylná představa o vizáži gayů.

Dalším z možných rizik je i to, že se ke stylu emo přiklánějí velmi mladé, jedenácti, dvanáctileté dívky a chlapci, kteří zprvu nekriticky přijímají znaky v oblasti oblečení a vzhledu. Postupně přijímají i další znaky, kterými jsou smutek a uzavřenost. Být dobrým emařem znamená být záhadný a nedostupný. Emař začne být najednou smutný, i když předtím takový nebýval. (Psychologie dnes, 2008)

3.3. Virtuální svět jako součást životního stylu EMO

S rozvojem technologií, internetu a jeho stále větším zpřístupnění souvisí i stále narůstající počet dospívajících, kteří tráví volný čas u počítače. Činností, kterým se dnešní adolescenti věnují u počítače, je několik. Jedná se o nelegální stahování filmů a hudby, hraní počítačových her, vyhledávání zájmových informací (surfování), sdílení pocitů a nálad prostřednictvím blogů, online „četování“ pomocí programů ICQ nebo Skype, prohlížení a komentování profilů vrstevníků na sociálních sítích např. www.lide.cz, www.libimseti.cz, www.facebook.com. Možnosti internetu se tak staly nejjednodušším způsobem, jak komunikovat s okolím, jak sdělovat svoje pocity, postoje a názory.

Jedním z prostředků, který využívají adolescenti, kde je možné sdělovat svoje názory je blog. Blog je osobní webovou stránkou jednoho autora, kde vyjadřuje svoje pocity a nálady, prezentuje své záliby a nebo slouží jako osobní deník, pro emaře je tak ideálním prostředkem pro sdělování svých pocitů či prezentaci své literární tvorby. Stále více emařů se tak setkává ve virtuálním světě blogů. Blog adolescent zakládá pod přezdívkou a výskyt vlastních fotografií na blogu je minimální, adolescent tak má jakousi jistotu a záruku anonymity, nemusí se bát přímé konfrontace jeho názorů s názory ostatních. Blog se tak stává prostředkem umožňující sebeodhalení.

Pro adolescenta je důležitou formou sebepoznávání prezentace jeho postojů a názorů, jejich konfrontace s názory vrstevníků, sdělování jeho pocitů a diskuze o nich. Prostřednictvím blogů a komentováním prezentovaných názorů je reakce na adolescentův blog okamžitá a bezprostřední. Adolescent, který je v reálném světě odmítán a postaven na okraj vrstevnické skupiny, vyhledává náhradní zdroj uznání a pozitivního hodnocení. Často se zdrojem pozitivního hodnocení a uznání stává virtuální svět a blog, kde je pochopen vrstevníky se stejnými pocity. Ve virtuálním světě internetu dochází ke spojování blogů a vzniku spřátelených online komunit, které poskytují uživateli emoční podporu, pocit členství

a náležitosti (Černá, Šmahel, 2009). Z tohoto důvodu je pro e-maře virtuální svět důležitý a na základě internetových diskuzí se často domlouvají skutečné emo srazy (nejčastěji v Praze, Brně a Ostravě).

4. Postoje a názory příslušníků EMO subkultury

Z analýzy různých blogů lze vysledovat dva hlavní směry, které se týkají emo-subkultury. Prvním z nich jsou blogy autorů, kteří si na emaře hrají a jsou označováni za emo-pozéry. Na své blogy kopírují a vkládají informace z jiných, serióznějších blogů, emo pro ně znamená pouze černé oblečení, emo-módu a emo-doplňky. O subkultuře emo nemají dostatečné informace nebo jsou jejich informace zkreslené a spojují emo především se sebepoškozováním, depresivním laděním, smutným vyjadřováním.

V opozici proti těmto emo-pozérům stojí emokids, kteří jsou schopni vysvětlit názorové smýšlení emařů, jejich stránky působí uceleným dojmem a nejsou jen snůškou zpřeházených informací a obrázků. Propagují emo jako subkulturu, která je učí vyjadřovat se, dávat najevo své pocity a nestydět se za ně, vyjadřovat svou individualitu, nebýt jako člen stáda, být svůj. Smutek nepovažují za hlavní pocit, který emo styl doprovází.

„Emo styl je styl především o pocitech a o jejich vyjadřování,“ tak zní nejčastěji opakovaná věta z úst emařů.

„Emo znamená cítit a dávat to najevo. Že jsem emo, neznamená, že na sebe vezmu černý hadry a budu se tvářit smutně. Emokids jsou i veselí lidi, kteří se dívají na tebe, když mluví a ne do země. To jsou pozéři.“ (zdroj: rozhovory s adolescenty v průběhu praxe)

4.1. Metodologická východiska

K prvotnímu seznámení s emo názory jsem využila různé blogy adolescentů a k bližšímu získání informací o emo stylu jsem jako nejvhodnější metodu pro získání a vyhodnocení dat zvolila metodu individuálního rozhovoru s adolescenty. K rozhovoru jsem získala účast pěti respondentů z různých krajů republiky. Rozhovor byl zčásti strukturovaný, respondenti si zvolili přezdívky a v průběhu rozhovoru jsem kladla doplňující otázky, rozhovory plynuly spontánně. V úvodu rozhovoru jsem respondentům sdělila, že pokud jim bude dotazování jakkoli nepříjemné, rozhovor ukončíme.

K rozhovorům s adolescenty jsem zvolila program ICQ, což je počítačový program, který umožňuje komunikaci v reálném čase, lze přes něj posílat různé soubory, nechávat vzkazy a pokud vlastníte počítač s příslušným vybavením (webkamera), lze skrze něj uskutečňovat i videohovory. Všechny rozhovory probíhaly přes program ICQ a odpadla tak vzájemná

nervozita a nejistota, která by se objevila při osobním rozhovoru „z očí do očí“. Již od počátku byli dotazovaní otevřenější a komunikativnější, nečinilo jim potíže odpovídat a odpovědi, i přestože byly zpracovány písemnou formou, byly rychlé a dobře srozumitelné.

Analýzou rozhovorů jsem získala údaje o tom, jaké povědomí mají adolescenti o stylu emo a jaké jsou jejich názory na emo, kdy se poprvé setkali s tímto fenoménem a několikrát bylo zmíněno i ožehavé téma sebepoškození a jeho spojování se subkulturou emo.

4.2. Rozhovory s příslušníky emo subkultury

K rozhovoru jsem získala účast dvou chlapců ve věku 17 let (HipHop.DaWiD.CreW) a 19 let (OxyTron) a tří dívek ve věku 16 let (Vejuna Flíček), 14 let (Rostenka69) a 16 let (xXPawlinkaXx). Všichni z adolescentů nějakým způsobem využívají internet, každý z nich používá chat nebo program ICQ ke komunikaci s vrstevníky, další formou trávení času u PC je stahování filmů nebo hudby, vyhledávání zájmových informací a hraní online her.

O emo subkultuře mají informace všichni z dotázaných, ale hloubka informací se různí, někteří adolescenti jsou více informováni (např. HipHop.DaWiD.CreW) a informace jiných (např. Vejuna, Rostenka69) jsou pouze povrchní a neúplné.

„Vejuna: Jooo...to jsou ty lidičky, co choděj v černejch hadrech a tvářej se strašně smutně, házej všude kolem sebe depkama a jak jsou strašně frustrovaný...“

„Rostenka69: Něco jsem o tom, slyšela, ale co si pod tím přesně představit, to nevím. Hodně jsou jako emo označováni lidí, kteří si oblíkají černé věci a mají černé vlasy, ale nemyslím si, že by to mělo být jenom o tom, jak se kdo oblíkne.“

„HipHop.DaWiD.CreW: Jo, u nás ve třídě se tak nějací kluci oblíkají. Jsou hlavně v černém, všude mají lebky a obrázky s houbičkami. Někteří si barví vlasy na černo, hodně je gelují a nosí na patku.“

Z výše uvedených citací vyplývá, že dotázaní spojují emo styl především se specifickým stylem oblékání a vyjadřování, se stylem hudby.

Maty: *„podle me je to hlavne hudba co EMO spojuje. me lidi nazývali emem za to jak*

vypadam, tak jsem jim to ani nikdy nevyvracoval, nějaký názory na to mám..... myslím se že se o tom mluví, jenom aby se ty lidi zviditelnili. at už emaci, nebo jejich odporci.....pro každýho znamená Emo něco jiného (stejně jako hip-hop, punk, apod.), pro mě je to zkratka o muzice, a to že mám někdy depresi? to má snad každý ne?“ (zdroj: <http://emo.aceweb.cz/nazor.php?page=20>)

Žádný z dotázaných adolescentů nedal do rovnice emo se sebepoškozováním a na otázku proč se emo spojováno se sebepoškozováním se objevily tyto odpovědi:

HipHop.DaWiD.CreW „....Četl jsem nějaké info a tam spojovali emo s depresivními náladami a sebepoškozováním. Osobně si myslím, že je to hloupost. Kluci ze třídy jsou v pohodě, baví se s ostatními normálně, žádné deprese a něco podobného. Jen se prostě jinak oblékají a mají jiný názor, ale co? Já se přece taky nějak oblékám a baví mě hiphop a jim se líbit nemusí.“

OxyTron: „...Řekl bych, že je to kvůli hudbě a textům. Písničky jsou o smutku, melancholii, prázdnotě, zklamaných nadějích, proto v tom lidi nevidí nic pozitivního, žádný důvod k úsměvu.“

Stejně názory jsem si přečetla i na blozích adolescentů. Emaři se od sebepoškozování distancují a brání svůj emo styl komentováním příspěvků jiných adolescentů.

EMO LOve: „EMO a řezání nemá nic společného.Řezání je nemoc která je symbolizována tím že člověk utrpel jistou stratu.Kdežto EMO je styl jako jiný každý na světě je EMO,protože má pocity Například já nejsem úplně EMO neřežu se protože k tomu nemám důvod.Třeba moje matka je taky emo „Má pocity jak každý jiný!!!“ (zdroj: <http://emo.aceweb.cz/nazor.php>)

Tristiculus EMO: „rad by som povedal ze hoci je tu napisane ze EMO boys a girls si podrezavaju zili tak to nieje prava podstata EMO ... totiz EMO je hlavne o hudbe a o emociach no nikdo normalny si zili nepodrezava a preto ked niekdo nevie co so sebou a podrezava sa tak nech sa nehlasí k EMO ale radšej nech sa obrati na psychiatriju!! nemam

rad zkur... pozerov“ (zdroj: <http://blogprovsechny.mujblog.centrum.cz/clanky/EMO-20875.aspx>)

Terez: „emo je/bylo něco úplně jinýho... emo je/bylo hlavně o hudbě, jenže kdo ví, co je pravda, každé říká něco úplně jinýho... Každopádně emo není o řezání, to si jen vymyslel nějak zakomplexovanej debil!!!“ (zdoj: <http://slecna.info/tvuj-svet/emo-aneb-kam-ten-svet-speje/>)

4.3 Analýza a interpretace rozhovorů

Z rozhovorů s adolescenty vyplynulo, že každý tráví nějakou část svého volného času u počítače a v závislosti na konkrétních zájmech a zálibách daného adolescenta je tento čas různě rozvržen (např. Vejuna tráví nejvíce času na chatu a sociální síti Facebook, Rostenka69 kvůli svému sportovnímu zaneprázdnění využívá internet především k vyhledávání informací k úkolům ze školy).

Při komunikaci s vrstevníky všichni z dotázaných používají program ICQ nebo chat. Ke vzájemné komunikaci si adolescenti vybírají názorově podobného adolescenta (např. xXPawlinkaXx jeví zájem o to „být v obraze“ a „být in“, proto věnuje určité množství času prohlížením blogů se stejnými snahami svých vrstevníků).

Dále lze z rozhovorů vyčíst názorovou rozdílnost v nahlížení adolescentů na různé styly a subkultury, lze to přičíst jisté konformitě adolescentů a jejich snahou bránit svůj zvolený styl. Zároveň však zcela demokraticky připouští i názorovou příslušnost k jinému stylu (např. HipHop.DaWiD.CreW ačkoli se označuje za hiphopera, zcela svobodně připouští příslušnost spolužáků k emo stylu).

U dotazované adolescentky xXPawlinkaXx se projevila názorová nestálost a nevyspělost, což potvrdila svým výrokem, že „*chvilku byla taky emo*“.

Příslušnost k nějaké subkultuře či stylu je ve velké míře ovlivněna okolím, které na adolescenty působí (např. Rostenka69 se převážně věnuje volejbalu, z tohoto důvodu se tolik nezajímá o různé styly a subkultury; xXpawlinkaXx se o emo subkulturu zajímala pouze jako o módní styl, protože byl zrovna „in“).

Hloubka informací o emo stylu se taktéž u jednotlivých dotázaných lišila, a to z důvodu jejich názorové příslušnosti k preferovanému stylu (např. xXpawlinkaXx je toho názoru, že pokud jsi příslušníkem emo subkultury, musíš být smutný a ubližovat si; OxyTron

je stoupencem tohoto stylu a má proto o této subkultuře širší znalosti).

Sebepoškozování všichni dotázaní adolescenti odmítli s poukazem na to, že ti, kteří si skutečně ubližují a řežou se, jsou vážně nemocní. V jednom případě dotázaná Vejuna přišla do styku se spolužačkou, která jevila známky sebepoškozování, avšak zmíněná spolužačka byla přeřazena na jinou školu a ve třídě, kterou navštěvovala Vejuna byla provedena přednáška na téma sebepoškozování. OxyTron, který je s příslušníky emo subkultury v kontaktu denně, neví o nikom ze svého okolí, kdo by si ubližoval jakýmkoli způsobem.

Závěr

Ve své práci jsem se chtěla seznámit blíže se stylem emo, s jeho myšlenkami a názory. Chtěla jsem zjistit, z jakého důvodu je tolik subkultura emo spojována se sebepoškozováním a porovnat názory samotných adolescentů, pokusit se vyhledat odborné články věnující se emo subkultuře.

Snahou adolescentů je odlišit se od dospělých a od dětí, příslušnost k určité subkultuře je prostředkem k vyjádření své odlišnosti.

Z rozhovorů s adolescenty vyplynulo, že o stylu emo mají všeobecné povědomí, žádný z nich však přímo styl emo nedával do rovnice se sebepoškozováním. Tuto mylnou představu dávali za vinu médiím a kusým, zkresleným a neúplným informacím, která tato média přinesla o této subkultuře.

Co se týče odborných článků, podařilo se mi jich vyhledat několik a žádný z nich taktéž nedává do přímé rovnice emo subkulturu a sebepoškozování. Upozorňují však na líbivost a oblíbenost emo subkultury, ale sklony adolescentů k emo stylu neznamenaají, že si budou ubližovat a zraňovat se.

Na emo subkulturu nahlížet pouze černobílým pohledem, ale i očima adolescentů, kteří tuto subkulturu preferují a vyjadřují se o ní. Rodič, pedagog či vychovatel by se měl pokusit opatřit si objektivní informace o této subkultuře a snažit se adolescenta podpořit a pochopit. Pokud má adolescent dobré citové zázemí, hrozba sebepoškozování a ubližování si je minimální, i když se svými názory kloní k emo subkultuře. Všeobecně lze říci, že podporující rodinné prostředí a chápaví rodiče jsou pro adolescenty pevným bodem, od kterého se vyvíjí a učí.

Vzhledem ke zjištění, ke kterým jsem dospěla v průběhu zpracovávání bakalářské práce, nepovažuji subkulturu emo za výrazně ohrožující dospívání a rozvoj adolescentů. Dnešní adolescenti jsou velmi dobře informovaní a vědí, kde nalézt potřebné informace. V jejich výchově se klade důraz na právo svobodně vyjadřovat svoje názory a nestydět se za ně, nestydět se za to, že jsou odlišní. Pokud se přeci jen rodič nebo pedagog setká s adolescentem vyznávajícím emo styl, neměl by se k této snaze adolescenta o sebevyjádření stavět odmítavě a negativně. Emo neznamenaá sebepoškozování, jak se objevilo varování v médiích. Na základě těchto neúplných varování někteří rodiče začali svým dětem tento styl ihned zakazovat, čímž svoje děti stavěli do větší opozice.

V porovnání s jinými subkulturami nebo styly, kteří dnešní adolescenti vyznávají,

nespatřuji v emo subkultuře tak velký problém, jak jej nastínila média. Povědomí o tomto jevu by však měli mít všichni, kteří ovlivňují a zasahují do socializace a výchovy adolescenta. Každá subkultura má své negativní jevy (graffiti – poškozování cizí věci, disco – užívání tanečních drog, skinhead – násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci), je však shodou náhod, že si emo subkulturu média vybrala a zveličila informace, které byly nedostatečné. Ztotožňuji se s názory odborníků i členů této subkultury, že subkultura emo není škodlivým jevem v naší společnosti, ale pouze odlišným názorem adolescentů, kteří se nestydí za svoje emoce.

Anotace

Tato bakalářská práce je věnována novému směru, který se stal oblíbeným u řady adolescentů a informační média mu věnovala zvýšenou pozornost. Tato subkultura, nazývaná EMO, má řadu svých odpůrců i zastánců, a to díky spojování se sebepoškozujícím jednáním adolescentů. Cílem této bakalářské práce bylo získat informace od samotných adolescentů a i z řad odborníků, kteří by informace podané médiu upřesnily.

EMO styl je zde představen především jako hudební styl zaměřený na vyjadřování pocitů, které jsou negativní i pozitivní. Spojování subkultury EMO se sebepoškozováním není adekvátní a opodstatněné, jak vyplynulo z rozhovorů s adolescenty i odborných článků.

Dnešní adolescenti jsou vychováni k demokratickému vyjadřování názorů a názorové toleranci a tato snaha se projevuje v jejich otevřenosti a přístupnosti jiným názorům.

Abstraction

This bachelor exampaper is dedecated to a new course, which became popular with a lot of adolescents and informatice media, which gave it a special meaning. This subculture called EMO has opponents and supporters, and this is linked to self damaging actions of adolescents. The aein of this exam paper is to find out information from both adolescents and profesionals, which would make clearer the information for the media. EMO style is introduced here mainly as music style with expressions of feelings, both negative and positive. Linking subcultures with selfharmig EMO is not adequet anf duly justified, which emeralg from interview with the adolescents and from the exam paper. Todays adolescents upbringing is with democratic opinions and tolerance, and this effort is expressed by their openness and approach to defferent veiws.

Klíčová slova

Adolescence, fyzické změny, psychické změny, sekulární akceleraace, názorová vyspělost, názory a postoje, hodnotová orientace, výchovný styl, funkce rodiny, vrstevnická skupina, kultura, subkultura, EMO, sebepoškozování.

Keywords

Adolescence, physical changes, mental changes, secular accelerations, adult outlook, opinions and positions, value orientation, educatorial style, function of family, peer group,

culture, subculture, EMO, selfharming.

Resumé

Cíl stanovený v bakalářské práci se mi podařilo naplnit. Díky praxi jsem získala mnoho hodnotných poznatků o dnešních adolescentech a jejich názorové orientaci. Ztotožňuji se s názory odborníků i samotných adolescentů, že příslušnost k emo subkultuře znamená rovnítko se sebepoškozováním. K sebepoškozování vedou dlouhodobé psychické problémy nikoli jen samotná příslušnost k dané subkultuře.

Seznam použité literatury:

1. ČERNÁ, A., Adolescenti a blogy: sebepoškozování jako téma online komunity, Brno, 2008, bakalářská práce
2. JEDLIČKA, R., Děti a mládež v obtížných životních situacích, Praha: Tiskárny MV, 2004, ISBN 80-7312-038-0
3. KOHOUTEK, R., Základy sociální psychologie, Brno: CERM, 1998, ISBN 80-7204-064-2
4. KRAUS, B., Základy sociální pedagogiky, Praha: Portál, 2008
5. KRAUS, B., SÝKORA, P., Sociální pedagogika I, Brno: IMS, 2009
6. KRŇÁVKOVÁ, P., Nový fenomén mládeže – emo styl, Brno, 2009, diplomová práce
7. MACEK, P., Adolescence, Praha: Portál, 2003, ISBN 80-7178-747-7
8. MATOUŠEK, O., Mládež a delikvence, Praha: Portál, 2003, ISBN 80-7178-771-X
9. NAKONEČNÝ, M., Sociální psychologie, Praha: Academia, 2009, ISBN 978-80-200-1679-9
10. PERNICOVÁ, J., Emo styl jako veřejná prezentace genderu, Brno, 2009, bakalářská práce
11. PRŮCHA, J., Pedagogický slovník, Praha: Portál, 2003, ISBN 80-7178-772-8
12. ŘEZÁČ, J., Sociální psychologie, Brno: PAIDO, 1998, ISBN 80-85931-48-6
13. TARTAR-GODDET, É., Umění jednat s dospívajícími, Praha: Portál, 2001, ISBN 80-7178-492-3

14. TAXOVÁ, J., Pedagogicko-psychologické zvláštnosti dospívání, Praha: SPN, 1987
15. VÁGNEROVÁ, M., Vývojová psychologie I., Praha: Karolinum, 2008, ISBN 978-80-246-0956-0
16. VÁGNEROVÁ, M., Základy psychologie, Praha: Karolinum, 2005, ISBN 80-246-0841-3
17. Zákon č. 40/2009 – Trestní zákoník

Periodika:

18. Psychologie dnes, 14. ročník, červenec-srpen 2008, Portál, str. 42-43
19. MF Plus, 2/2009, ročník 6, str. 19-23, článek Teenageři a subkultury: Každý někam patří
20. Rodina a škola, ročník LV, číslo 2, únor 2008, str. 18-19, článek Má láska žiletka
21. Učitelské noviny, ročník 112, číslo 29, článek Kult smrti, nebo podivná póza přecitlivělých mladých duší?, autor Lukáš Doubrava, ISSN 0139-5718

Internetové odkazy:

22. http://krkonosky.denik.cz/zpravy_region/boli-je-svet-a-tak-rezou-do-vlastniho-tela20081011.html
23. <http://www.stream.cz/video/58381-fenomen-emo>
24. <http://www.emoblog.cz/>
25. <http://emofaktaafmy.blog.dada.net/>
26. <http://keirin-blog.ceskyblog.cz/rubrika/punk-a-emo/>
27. <http://emo-style.cz/>
28. <http://bzucik.blog.cz/rubrika/emo>
29. <http://www.xteen.cz/moda-styl/info/2729-modni-styly-scene>

Návrh otázek pro rozhovor

- Kolik je Ti let?
- Co studuješ?
- Jak trávíš svůj volný čas? Pokud na internetu, jakým způsobem?
- Jaký styl hudby posloucháš? Jaký módní styl upřednostňuješ?
- Co Tě na tomto stylu láká? Co je pro Tebe přitažlivé?
- O čem Tvůj zvolený styl je?
- Setkal/a ses někdy se sebepoškozováním?
- Je možné říct, že má sebepoškozování spojitost s nějakým stylem? Proč to spojení?
- Setkala ses někdy, ať už na internetu nebo v reálu, s někým, o kom sis pomyslela, že to je z jeho strany jen póza?
- Napadá Tě ještě něco dalšího, co bys chtěla dodat?

Přepis rozhovorů

Vejuna Flíček

O: První otázka, na kterou se tě zeptám – kolik ti je let a co studuješ?

Vejuna: Je mi 16 let a chodím do učení na kuchařku.

O: Jak trávíš svůj volný čas?

Vejuna: No, nejvíc s máma kamíkama a pak taky hodně na netu.

O: A co konkrétně na netu?

Vejuna: Hlavně na chatu a facebooku, občas si hledám něco do školy, občas si něco stáhnu, nějaké filmíky nebo mp3ky. Ale nejvíc kecáme s kámošema přes ICQ. Pak taky občas kouknu na nějaké blogy, o kterých se dozvím ve škole. Je to celkem sranda, co tam někerý lidi dávají.

O: Co ti na těch blozích zaujme?

Vejuna: Když tam někdo píše, o tom, co mě zajímá, když jsou tam fíipný obrázky a celej blog je fajn. Nemyslím jako módu nebo music, spíš mě berou blogy, kde někdo píše, co ten den prožil a taaak...něco jako takovej veřejnej deníček...jen mě štve ty lidi, co to nechápou a

sprostě tam autorům nadávají...to jsou tuponi...dyk každej má právo vyjádřit svůj názor, tak proč ty lidi nadávaj?!?...

O: A co probíráte na chatech?

Vejuna: Tam to všechno vyplyne tak najednou...někdo něco nahodí, další se chytne a už to jede...je to takový nekončící pokec...prostě odreagování...ale na chatu narazíš za lidi, co se vydávají za jiný a to je pěkně na prd...to je o ničem...si s někým povídáš a ve finále zjistíš, že je to 40 letej chlapík...hnus....

O: Už se ti to stalo?

Vejuna: Už jooo...ale pěkně jsem toho chlapíka vyhláškovala...

O: Stalo se ti někdy, když si takhle chatujete, že si ten druhý jen na něco hraje? Že se staví do pózy?

Vejuna: nooo...občas...někdo si s tebou píše, dělá, že tě strašně chápe a přesně ví, o čem mluvíš a když pak na něj vychrlíš nějakou spešl otázku...najednou neví a vyhejbná se odpovědi...

O: Jaký styl hudby posloucháš? Máš oblíbenou skupinu?

Vejuna: Mám ráda Tokio Hotel, hlavně Toma...je úžasný...a jinak přesně nevím, líbí se mi od něčeho něco...nemusím teda jako dechovku...z toho šílím...ale poslouchá to babička...tak jí to neberu...

O: Jaký styl oblékání preferuješ?

Vejuna: Jestli to je přesně styl, to nevím...hlavně to musí být pohodlný a musím se v tom cejtít ok...

O: Říká ti něco pojem „emo“?

Vejuna: Jooo...to jsou ty lidičky, co choděj v černejch hadrech a tváře se strašně smutně, házej všude kolem sebe depkama a jak jsou strašně frustrovaný...na základce jsme měli holku, co se do toho nějak zblbla a i se nějak řezala...oni jí pak přeřadili někam jinam a pak už o ní nic nevím...pak nám ve škole říkali něco o sebepoškozování...bylo to takový

zvláštní...vlastně jsem do dneška nepochopila, proč to ta holka dělala...moc jsme se s ní nebavili...byla taková zvláštní...

O: Tebe samotnou nenapadlo si ublížit?

Vejuna: Tak to ani náhodou...nevím, co v tom ti lidí vidí, když to dělají...já k tomu nemám důvod...jsem happy a v žádný depce...mám kolem sebe super lidičky, za který jsem ráda

O: Děkuji ti za rozhovor a přeji hodně úspěchů ☺

Rostenka69

O: Hezký den, předem děkuji za svolení a tvé ochotě odpovědět na moje otázky a začneme poněkud obligátními otázkami: Kolik ti je a co studuješ?

Rostenka69: Ahoj, je mi 14 a chodím do devítky na základce.

O: Jakým způsobem trávíš svůj volný čas?

Rostenka69: Mám spoustu koníčků, hraju závodně volejbal, ráda čtu a chodím do kina, ve škole mě baví jazyky a doma pomáhám mamce s domácností.

O: Spoustu zálib, to se dnes moc často nevidí. Najdeš si chvilku na počítač?

Rostenka69: Někdy jo, ale musím mít náladu a čas. Nejvíc času z toho asi trávím na ICQ, a tím, že si hledám věci k úkolům ze školy.

O: Takže nesleduješ blogy nebo chat?

Rostenka69: Minimálně, někdy mi přijde, že tam řeší úplné pitomosti. Nebaví mě dokola rozebírat a číst, že jí kluk nechal být a ona je teď strašně nešťastná, a nebo, co si dnes oblíknu na sebe do školy, abych vypadala cool.

O: Nemáš na netu skupinu lidí, se kterými se bavíš?

Rostenka69: To ano, ale jsou to lidi z volejbalu a ze sportu. Takže se bavíme o hře a podobně.

O: A jaký styl hudby posloucháš? Máš nějaký vzor?

Rostenka69: Líbí se mi taneční hudba, ale konkrétní oblíbenou skupinu nemám. Mým vzorem je jedna česká volejbalistka Milada Spalová. Obdivuju její způsob hry.

O: Říká ti něco emo?

Rostenka69: Něco jsem o tom, slyšela, ale co si pod tím přesně představit, to nevím. Hodně jsou jako emo označováni lidé, kteří si oblíkají černé věci a mají černé vlasy, ale nemyslím si, že by to mělo být jenom o tom, jak se kdo oblíkne.

HipHop.DaWiD.CreW

O: Na úvod rozhovoru tě zdravím a hned se ptám, kolik ti je let a co studuješ?

HipHop.DaWiD.CreW: Ahoj, je mi 17 let a chodím na střední průmyslovou školu.

O: Jakým způsobem trávíš svůj volný čas?

HipHop.DaWiD.CreW: Rád poslouchám hiphop a skládám texty, takže mám pořád sluchátka na uších a snažím se skládat vlastní rýmy.

O: Takže se považuješ za pravého hiphopera? Co to znamená být hiphoperem?

HipHop.DaWiD.CreW: Mám rád ten styl hudby, styl oblékání. Být hoper znamená být free, radovat se.

O: Trávíš hodně času na netu?

HipHop.DaWiD.CreW: Jak kdy, někdy u netu prosedím celý den, jindy PC ani nezapnu. To hlavně v létě, to jsme s partou venku, jezdíme na skatu.

O: Když sedíš u PC, čemu věnuješ nejvíce času?

HipHop.DaWiD.CreW: Rád hraju hry, hlavně fantasy. Ted' nejvíc Evolution. A pak na chatu s lidma okolo. Občas kouknu na hopperský stránky www.hip-hop.cz. A jinak asi nic zvláštního.

O: Zaslýchl jsi někdy pojem emo?

HipHop.DaWiD.CreW: Jo, u nás ve třídě se tak nějací kluci oblékají. Jsou hlavně v černém, všude mají lebky a obrázky s houbičkami. Někteří si barví vlasy na černo, hodně je gelují a nosí na patku.

O: Obrázky s houbičkami? Můžeš mi to nějak přiblížit?

HipHop.DaWiD.CreW: To, jsou takové postavičky, co vyjadřují názory a pocity emo. Některé jsou i celkem vtipné. Nějaké obrázky ti pošlu.

O: Bavil ses někdy se spolužáky o tom, co to znamená být emo?

HipHop.DaWiD.CreW: Abychom to přímo rozebírali, to ne. Spíš jsem zaslýchl, jak si povídají mezi sebou. Četl jsem nějaké info a tam spojovali emo s depresivníma náladama a sebepoškozováním. Osobně si myslím, že je to hloupost. Kluci ze třídy jsou v pohodě, baví se s ostatníma normálně, žádné deprese a něco podobného. Jen se prostě jinak oblékají a mají jiný názor, ale co? Já se přece taky nějak oblékám a baví mě hiphop a jim se líbit nemusí.

O: Děkuji za tvoje názory a hlavně za obrázky a úspěšný den.

xXPawlinkaXx

O: Ahoj, na úplný začátek se tě zeptám na tvůj věk a kde studuješ?

xXPawlinkaXx: ajoj...no brzy mi bude 16 a chodím na učňák, obor kadeřnice ☺

O: Jak trávíš většinu svého volného času?

xXPawlinkaXx: hlavně na netu...při povídání s kámošema...občas okukuju blogy a přispívám na ně... ☺

O: Které blogy tě zajímají?

xXPawlinkaXx: tak všeobecně, kde se dozvím, co mě zajímá...kukám na blogy, kde se dočtu něco o módě a účesech, co na sebe a tak podobně...

O: Takže jsi zběhlá v tom, co si obléknout a v čem vyrazit, aby byl člověk in?

xXPawlinkaXx: snažím se být v obraze...chci vypadat dobře, tak proto musím něco udělat...

O: Určitě ti tedy říká něco pojem emo?

xXPawlinkaXx: celkem říká...chvilku jsem byla taky emo, ale teď už ne...

O: Byla? A co tě zajímá teď?

xXPawlinkaXx: mám ráda barbie styl...je to o tom, že se oblíkáš jako barbína...hodně na sebe dbáš, staráš se o to, abys dobře vypadala, měla dobrý kámoše a byla in...

O: Co pro tebe znamenalo emo? Proč ses o něj zajímala?

xXPawlinkaXx: nooooo...zrovna letělo nosit černý hadříky a tvářit se smutně...tak jsem do toho šla taky...s kámoškou jsme nosily černý hadříky a kupovaly doplňky s lebkama...a když jsem začala chodit na učňák, začal se mi líbit barbie styl...

O: Víš něco konkrétního o emo? Názory emokids apod.?

xXPawlinkaXx: musíš bejt smutná...nebo se tak tvářit...a ubližovat si...nejlíp řezáním nebo pálením cigaretou...a pak to řešit veřejně na svém blogu nebo v nějakých diskuzích...jenže na to já nejsem...nemám odvalu, abych se řízla...a nechápu, jaký v tom viděj uvolnění...stačí, když se říznu, když krájím cibulu a je mi blbě...ještě abych to někde pitvala...fuj... ☹

O: Kde jsi se poprvé setkala s emem?

xXPawlinkaXx: na netu...na nějakým blogu se to řešilo...tak jsem pak začala hledat víc info...a líbilo se mi jak se oblíkaj...no a kámoška se tak začla oblíkat taky...

O: Děkuji za tvé odpovědi.

O: Ahoj, na úplný začátek se tě zeptám na věk a co studuješ?

OxyTron: Nedávno jsem slavil 19, a byl to mazec. Chodím na gympl a za chvíli mě čeká maturita.

O: Kam se chystáš dál?

OxyTron: Mám danou přihlášku na vejšku, ale uvidím, jestli to vyjde. Když ne, budu muset nastoupit někam do práce.

O: Jakou formou trávíš svůj volný čas?

OxyTron: Nejvíc asi s přítelkyní, pak s kamarádama a na netu. Sem tam si něco přečtu, hlavně kvůli škole.

O: Co hlavně tě zajímá na internetu?

OxyTron: Hraju online hru, občas si najdu něco do školy, občas zajdu na chat. Ale tam moc ne, přítelkyně nemá ráda, když u toho sedím a kecám po písmenkách.

O: Určitě jsi zaslechl nebo ses dočetl něco o stylu emo?

OxyTron: To jo, o emu toho vím spoustu. Mám emo styl rád, ale nemyslím jen jako módní styl. Schvaluju i jeho myšlenky, líbí se mi názory.

O: Kde jsi se seznámil se stylem emo?

OxyTron: Už přesně nevím, ale bylo to přes net. Drží mě to už dlouho, vlastně už od základky, nejdřív se mi líbil ten styl oblíkání a postupně i názory.

O: Co tedy emo znamená?

OxyTron: Emo je vyjadřování pocitů, o tom, že se nemám stydět za to, co cítím, mám to dát najevo. Ale není to o depresích, to je nějaká mylná představa. Sice jsem občas smutnej a nemám náladu, ale to neznamená, že celé emo je o tom být smutnej. Rád se usmívám, mám radost, když se mi něco podaří a je přece blbost tvářit se smutně, když se uvnitř směju. Kdybych byl pořád smutnej a rozebíral to a pitval do nekonečna, asi bych se z toho zbláznil.

O: Proč je tedy emo spojováno s depresemi a sebepoškozováním?

OxyTron: Řekl bych, že je to kvůli hudbě a textům. Písničky jsou o smutku, melancholii, prázdnotě, zklamaných nadějích, proto v tom lidi nevidí nic pozitivního, žádný důvod k úsměvu. Osobně poslouchám emobands, ale protože se mi líbí ta hudba, texty moc nevnímám. Hlavně, když to poslouchám poprvé, hned si text nepřekládám. To až později, když mám chuť. Mám rád My Chemical Romance, kteří jsou s emo spojováni, ale já je vidím spíš jako rockovou skupinu. Záleží na úhlu pohledu. Když si chceš najít na něčem něco negativního, určitě to najdeš.

O: Máš kolem sebe kamarády, kterým se emo taky líbí?

OxyTron: Jasan, párkrát jsme byli i na emosrazu a bylo to super. Jak říkám, je to hlavně o hudbě. Nejsme žádní magoři, co se řežou. Řekl bych, že to jsou lidičkové, co jsou uvnitř nemocní a potřebují pomoc, kteří mají skutečnou duševní poruchu a emostyl jim vyhovuje černou barvou, která je barvou smutku.

O: Emo je i módním stylem, který diktuje, jak se obléknout. Jsou i u tebe znatelné prvky emo módy?

OxyTron: Určitě, mám delší vlasy a nosím je na typickou patku a nedávno jsem si nechal propíchnout obočí. Přítelkyni spadla brada, když to viděla, ale už si zvykla a naši se mnou kvůli tomu chvíli nekomunikovali, ale už jsou taky v poho. Ještě přemýšlím o tetování, ale to zatím nechávám u ledu, to by byl doma mazec. Jinak nosím většinou černé oblečení, dneska se toho prodává strašně moc, takže není problém vybrat si. No a pokoj mám vyzdobenej emopictures.

O: Z jakého důvodu je emo spojováno se sebepoškozováním?

OxyTron: Můžou za to hlavně sdělovací prostředky. Vždycky přinesou nějakou senzační reportáž a neuvedou tam všechny údaje. Vyzdvihnou slečnu, která o sobě tvrdí, že je emo a která se pokusila spáchat sebevraždu, ale už neřeknou, že u nich doma byly dlouhodobé spory a že její táta je alkoholik.

O: Znáš někoho, kdo by skutečně byl emo a ubližoval si?

OxyTron: O nikom ze svého okolí nevím. Občas se na netu dostanu k informacím o tom, jak se někdo řeže, ale nevěřím, že by to byli emokids. Na netu spousta lidí lže a vymýšlí si, aby

byli zajímaví. Dostat se ke skutečně pravdivým informacím je problém. Je pravda, že reportáže o tom, jak si emokids ubližují, mě dost naštvaly. Hlavně jak to tam celé překroutili. Už ani nekoukám na zprávy, šoupnou tam jen to, co se jim hodí, aby z toho byla senzace a stoupla jim tak sledovanost. Naštvalo mě, že řekli, že emo znamená sebepoškozování. Diskanti na svých party berou drogy a kouří marjánku, ale to nikdo neřeší.

O: Děkuji ti za tvoje odpovědi a držím ti palce, aby ses dostal na školu.

Emo boy

Here © www.Tvix.com

EMO

Because fixing your problems would require actual effort.

do not act or reproduce

Emo houbičky

Ukázka emo Picture

